

۲۶ ضوابط و مقررات زیباسازی شهری

دیوارنگاری نقش برجسته‌سفال

معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سازمان زیباسازی شهر تهران

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۴

نشانی اینترنتی: www.zibasaz.ir

حق چاپ و نشر این کتاب متعلق به سازمان زیباسازی شهر تهران بوده و هرگونه کپی یا نقل مطالب بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

سرسنانه:	خدادادی، رضا، ۱۳۳۹ -
عنوان اصلی: پدیدآور:	دیوارنگاری نقش برجسته سفالی / مؤلف رضا خدادادی؛ [ناظر عالی]
موضوعات:	معاونت برنامه ریزی و توسعه سازمان زیباسازی شهر تهران.
مشخصات ظاهری:	تهران: سپند مینو: سازمان زیباسازی شهر تهران، ۱۳۹۴.
فروست:	۱۰۶ص: مصور (رنگی).
شابک:	ضوابط و مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۶.
وضعیت فهرست نویسی:	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۹۷-۰۱-۰
موضوع:	زیباسازی شهری - ایران
موضوع:	تاثیر دیوارنگاری
شناسه افزوده:	سازمان زیباسازی شهر تهران
شناسه افزوده:	سازمان زیباسازی شهر تهران. معاونت توسعه و برنامه ریزی
شناسه افزوده:	ضوابط و مقررات زیباسازی شهری؛ [ج] ۲۶.
رده بندی کنگره:	۱۳۹۴ ج. ۲۶، ص ۹۰۵۱، A
رده بندی دیویی:	۷۲۹/۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی:	۴۰۸۱۳۷۹
ناشر:	نشر سپند مینو
چاپ اول:	زمستان ۱۳۹۴
گرافیک و صفحه آرایی:	آرمیتا سراج زاهدی
ویراستار:	حسین درزی
چاپ:	اول
شمارگان:	جلد ۱۰۰۰
قیمت:	۷۰۰۰ ریال

پیشگفتار

ترویج زیبایی تنها یک جریان فکری و عملی نیست، فضیلتی اخلاقی و مدنی است. زیباسازی نیاز همگانی و ضرورت توسعه پایدار و فرایندی است علمی و عینی که کیفیت زندگی را بهبود می بخشد. از پدیده‌هایی که فضای عمومی شهر را ریبیا، بانشاط و سرزنده می کند و موجب ارتقاء کیفیت زندگی می شود، آثار و پروژه های هنری و فرهنگی در مقیاس شهری است که امروزه به «هنرهای شهری» و «هنرهای عمومی» شهرت یافته اند. این هنرها که با همکاری مدیران شهری، هنرمندان و اهالی محلی پاسخگویی به برخی از نیازهای زیباشناختی، فرهنگی و هنری جوامع شهری را دارند می آیند فرصتی را برای مردم فراهم می کنند که تجارب و احساس تعلق خود را در شهر می کنند که در آن زندگی می کنند به اشتراک بگذارند. بر این اساس «سازمان زیباسازی» به منظور ارتقاء کیفیت بصری و هنری کلان شهر تهران نه تنها طیف متنوع از اسکا، هنری و برنامه های فرهنگی را با هدف تحقق «شهر زیبا» مدیریت کرده که با تولید مطالعات نظری در خصوص مباحث هنرهای شهری بر گسترش دانش زیباسازی در تمامی سطوح و بر رعایت نظم و یکپارچگی زیباسازی تاکید داشته است. در این راستا یکی از اقدامات مطالعاتی که در سال های اخیر در دستور کار قرار داشته تدوین مجموعه کتاب هایی با عنوان «ضوابط و مقررات زیباسازی شهری» در حوزه های

متنوع زیباسازی است تا به عنوان دستورالعمل‌های اجرایی و برای پیشگیری از ناهماهنگی‌های هنری و فنی در مناطق بیست و دوگانه‌ی شهر تهران به کار گرفته شود. حتی اطلاعات مفیدی در اختیار علاقمندان ورود به فعالیت‌های زیباسازی قرار دهد. بدیهی است مجموعه‌ی حاضر برآیند ماه‌ها و حتی سال‌ها کار مطالعاتی و برنامه‌ریزی است که بدینوسیله از اساتید، کارشناسان و تمامی همکاران دلسوز قدردانی می‌شود.

امید بر آن است در آینده‌ی نزدیک در تمامی حوزه‌های «هنرهای شهری» و زیباسازی مجموعه‌ای مشابه تهیه شود. نادانسته، کلیه مراجع ذی‌ربط و علاقمندان قرار گیرد.

دکتر عیسی علیزاده
مدیر عامل و باساز شهر تهران

مقدمه

شهر و هنر دو مقوله‌ی جدایی‌ناپذیر و در یک رابطه‌ی همزیستی با یکدیگر گره خورده‌اند. مفهوم جدید «هنر عمومی»^۱ و کاربردهای متعدد آن در فضاهای شهری، نقش آن را در روشنی در حوزه‌ی «محیط زیست شهری» آشکار می‌کند. هنر و مداخلات خلاق و راه‌حل‌های نوآورانه‌ی هنری در عرصه‌های عمومی شهر، نه تنها ابزاری برای تبادل اطلاعات و انگیزش گفتمان در جامعه است، بلکه می‌تواند همچون یک کاتالیزور برای گسترش گوناگونی پاره‌ای از بنیادهای زیست‌محیطی را ممکن سازد. این هنرها که با توجه به ماهیت ملی و نظری همراه‌اند، عرصه‌ی گسترده‌ای از ملاحظات زیبایی‌شناسی تا اجتماعی و مشارکتی را دربر می‌گیرند. از گونه‌های فراگیر هنرهایی که در فضاهای عمومی شهری پدید می‌آیند، می‌توان به «دیوارنگاری» اشاره کرد که در جوامع شهری امروز رونق و اعتبار بسیاری دارد. دیوارنگاره‌ها با اهداف و رویکردهای متعدد و به تدریج، توانایی نفوذ به افکار عمومی، افزون بر اینکه در نمایاندن ایده‌آل‌های معنوی، فرهنگ را در سطح اجتماعی نقش مؤثری ایفا می‌کند، شگردی بسیار سودمند در زیباسازی و بازسازی منظر شهری است. از این روی با توجه به ماهیت و ویژگی‌های تأثیرگذار این هنر شهری و

۱. Public Art: منظور آثار هنری است که برای استفاده عموم مردم در عرصه‌های عمومی شهری اجرا و نصب می‌شوند.

الزامات و ملاحظات کالبدی و غیر کالبدی «تهران»، می‌توان به شکل مناسب و شایسته از «دیوارنگاری» در فضاهای مختلف شهر تهران بهره برد؛ اما به‌منظور استفاده‌ی مطلوب از این هنر در بهبود کیفیت سیما و منظر شهر تهران، ضمن اینکه فراهم آوردن راهبردها و سیاست‌های زیربنایی الزامی است، باید ملاحظات زیر در شیون «آید. ردازی»، «طراحی» و «اجرای» دیوارنگاره‌ها، در نظر گرفته شود. بدین لحاظ و براساس پیگیری از ناهماهنگی‌ها، پیروی از یک رویه‌ی نظام‌مند در چارچوب ضوابط و مقررات زیباسازی ضرورتی انکارناپذیر است. در غیر این صورت نه تنها نتایج مطلوب و مورد نظر از دیوارنگاری به دست نمی‌آید، چه‌بسا بر مشکلات دیداری و زیست‌محیطی شهر تهران خواهد افزود. هرچند تدوین ضوابط برای هنر و هنرآفرینی امری دشوار و در بسیاری موارد ناشدنی است، ولی می‌توان شرایط و مقرراتی را به کار بست که مانع از آشفتگی و ناهنجاری‌های بصری در شهر تهران شود.